

aquell *d.*, aquelles basques, que ara crec que se les feya venir essessament», Em Vilanova (*Del meu tros*, 24), «arreplegà de la falda ab *desespero* les despulles de la flor, mullades de llàgrimes», «lo *desespero* que 's temia d'aquella mare no tingué lloc: semblava que la flaqueza de forces li robava l'energia de l'esperit», Noller (*Pap.*, 88, 162). En realitat més que castellanisme era un aragonesisme, al qual el *DAcEsp* no havia donat entrada en les eds. del primer terç del nostre segle, però que Torres Fornés assenyalava com a molt usual a Sogorb ja a la fi del segle passat. *Desesperació* [Llull], ha estat sempre el mot més corrent, però amb matís més abstracte (si no abstrús). *Desesperable. Desesperador. Desesperament. Desesperança, -çat.*

Pròsper [fi S. XIV] pres del ll. *prosperus*, que es creu extret (encara que alguns latinistes com Ernout-M. ho posen en dubte) de l'adverbi *prosperè* 'amb èxit, pròsperament' que vindria d'un arcaic *pro sperè* 'segons l'esperança':³ «Tot hom qui ha lo seu enteniment clar --, pos sots los seus peus tota fortuna, *pròspera* o adversa, menyspreant aquella», Genebreda (*Boeci*, Ag. IV, p. 32); «partint de la sua ciutat de Vairoich, recullís en una nau e, navegant ab *pròsper* vent, per son discurs de temps, ell arribà en Alexandria», «ixqueren del port ab molt bon temps, e hagueren lo vent molt *pròsper*, que en quatre dies pasaren lo golf de Venècia», Jo Martorell (Ag., § 4, Riq., p. 17; Ag. I, 311); *DTo*. 1653. *Prosperitat* [Llull] «ab grans *prosperitats* e honraments qui són en est món».

Prosperar [fi del S. XIV]: tr. «per tal que Déus preservàs les ciutats de mals e les *prosperàs* en tots béns», Eiximenis; però generalment intr.: «la curial / ley, e moral, / qual Déus tramès / per Moïses / en dues taules / --- prou lauger pes / de tollerar: / si vols portar, / en quant faràs / *prosperaràs* / abundantment», JRoig (*Spill*, 12703); elegantment aplicat a la ufanor de les plantes: «i poder respirar la divina frescor / d'aquell porxo ignorat on la patra *prospera*», Josep Carner (*Excelsior*, 1914 = O. C., 763). *Prosperació. Prosperós.*

¹ *Aspèrame* i *aspera* a que *amanezca*, però *espero que tengas mazal y ventura* i *espero ganar el pleto*, encara ben observada pels sefardites en general, José M. Estrugo, *Los Sefardies* (L'Havana, 1958), p. 87. — ² I de primer només transitiu amb complement de persona 'donar esperances a' «spem alicui dare», Belv.; però Lab. 1839 ja afegeix a això l'equivalència «esperar», i frases com «un partit que --- no se'l podia *esperança* la P. ni cap noya del seu braç» es troben en Em Vilanova i molts textos en prosa de l'antiga Renaixença. — ³ En frases com «evenere haec --- *prosperè*», Terenci (*Phormio*, 895), que Nònius comenta «*sperem* veteres spem dixerunt unde et *prosperè* dicitur».

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *esper, espera, vendre (o comprar) a espera, caça de l'espera, esperança, esperançar, esperançat, esperançador, esperançament, esperanços, esperador, esperalles,*

esperanda, esperant, desesperar, desesperar-se, despear, desesperança, desesperat, desesperança, desesper, desespero, desesperació, desesperable, desesperador, desesperament, desesperança, desesperança, pròsper, prosperitat, prosperar, prosperació, prosperós.

Esperdigar i *esperdigolar*, V. DCEC (PERDIZ) *Esperdiment, esperdre, esperdut*, V. perdre *Esperre(s)ar-se, espereu*, V. DCEC (PEREZA) *Esperiment(s)* 'teginat, buits entre biga i biga', men., segons *AlcM* de *pa(v)iment*, i així pot ser, tanmateix cf. *esplandit Esperit, esperitar, -tat, esperitera, esperitò, esperitós*, V. *espírar Esperllinc, esperllingat, V. pelleringa (PELL) Esperllongar, V. llong Esperma, espermar, espermàtic, espermatina, espermato-*, V. *espelma Espern, espernada, V. perna*

ESPERNALLAC, i, més rarament, ESPERNALLA, nom, només català, de la 'Santolina Chamaecyparissus', planta silvestre medicinal, d'origen incert; hi ha versemblant relació amb els noms grecs i llatins *ἀσπληνος, ἀσπλήνιον, σπλήνιον*, d'una planta usada per curar la melsa i el fetge, derivats del grecollatí *σπλήν* 'melsa', i amb *spleniacus* 'hipocondríac, malalt de la melsa', *σπληνιάω* 'pateixo de la melsa'; possiblement en la terminologia herbolària, mèdica o farmacològica es va formar un derivat *SPLENALIA n. pl. 'herbes curatives d'aquest mal', dissimilat en **espernalla*, d'on *espernalla*, i d'una combinació d'aquest amb el citat *spleniacus* sortí *espernallac*. □ 1.ª doc.: 1862, *espernalla*; *aspernallac*, c. 1807, Boutelou; 1839, Lab. *espervallach* (evident error de còpia per *espernallac*),¹ correctament 1859 (ACCosta).

«L'olor del saüc alternava ab lo del romaní --- los vermells y grocs buixars, la floreta de l'*esparnalla*», Antoni de Bofarull (*L'Orfaneta de Menàrguens*, 500), a. 1862; un altre reusenc, Francesc Bartrina (el germà gran del poeta), escrivia dos anys més tard: «y 'ls boscatges ombrosos, que 's vestexen de festa, / ab mantells d'*esparnalla* y de ginesta» (*D'Ag.*, s. v.). Mateixa forma en una poesia juvenívola de Verdaguer: «com volariem per aquestes / valls d'*esparnalles* y ginestes», però això no li venia d'ell ni del seu ús vigatà, sinó de la famosa novella de Bofarull (publicada quan ell tenia 17 anys) i sobretot del vers de Bartrina, del qual el seu és una evident reminiscència.

Segons Colmeiro (*Enumer. de las Plantas de la Peninsula Ibérica* III, 186) els únics botànics que recolliren el nom són Esteban Boutelou, *aspernallac* (*Plantas observ. de Bna. a Monistrol y Montserrat*, ms. de c. 1805-7), i Bassaganya, *espernallac* (*Flora Médico-Farm.*, 1859): tots dos a «Cataluña»; i no esmenta res de semblant a València, Balears ni a cap regió castellana o gallego-portuguesa. Tampoc no hi ha res de semblant en la *Flore Populaire* d'E. Rolland (VII, 36-39), en el *TdF* ni en l'*ALF*. ACCosta (1859), n.º 1105: «*espernallac, botijas de San Joan*: común en los montes calizos de la región baja y media, hasta Berga y Tremp, etc., cast. *abrótano hembra*», J. Teixidor, *Flora Farm.*, 805: «Santolina squarrosa --- bocha conejera --- arag.;